

گرایش اشتغال به کشاورزی جوانان روستایی شهرستان باغملک بر پایه‌ی نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده

آمنه سواری ممینی^۱، بهمن خسروی پور^۲، مسعود برادران^۳ و مسعود یزدان پناه^۲

۱- دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی. دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان.

۲- استاد، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان.

۳- دانشیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان.

چکیده

کشاورزی از جمله مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور است و نقش آن در توسعه و ثبات اقتصادی و سیاسی انکار ناشدنی است. هدف از این پژوهش بررسی گرایش جوانان روستایی شهرستان باغملک نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی می‌باشد. برای دستیابی به هدف این پژوهش از نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده، به‌عنوان چارچوب پژوهش استفاده شد. پژوهش از نظر ماهیت کمی، از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها میدانی بود. جامعه آماری این پژوهش جوانان روستایی ۱۵ تا ۲۹ سال این شهرستان بوده که در مرحله اول با نمونه‌گیری تصادفی سه دهستان میداوود، منگشت و هیرو از توابع شهرستان باغملک انتخاب شدند. در مرحله دوم از میان این سه دهستان با جمعیت ۹۰۰ نفر جوان روستایی، نمونه مورد نظر به حجم ۲۷۰ نفر بر مبنای جدول مورگان انتخاب شد. بنابراین، روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای خوشه‌ای بوده است. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش‌نامه‌ای بود که روایی شکلی آن توسط شش نفر از اعضای هیئت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان تایید شد. افزون بر این، برای تعیین میزان پایایی بخش‌های مختلف پرسش‌نامه، از پیش آزمون و محاسبه ضریب تتا ترتیبی استفاده شد که بین ۰/۷۳ و ۰/۹۱ بود. نتایج به دست آمده از مدل معادله‌های ساختاری تحلیل مسیر نشان داد، دو متغیر هویت خود و هنجار توصیفی نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده به‌صورت مستقیم و مثبت گرایش جوانان را برای اشتغال در بخش کشاورزی تحت تأثیر قرار داده اند. همچنین نتایج گویای افزایش توان پیش‌بینی‌کنندگی نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده نسبت به نظریه اصلی رفتار برنامه‌ریزی شده می‌باشد.

نمایه واژگان: اشتغال کشاورزی، گرایش به اشتغال، نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده، جوانان روستایی.

نویسنده مسئول: مسعود برادران

رایانامه: baradaran@asnruk.ac.ir

پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۳۰

دریافت: ۱۳۹۸/۰۳/۲۰

مقدمه

منبع‌های نیروی انسانی، پایه اصلی ثروت کشورها را تشکیل می‌دهند و سرمایه و منابع طبیعی، عامل‌های تبعی تولید هستند، کشوری که بتواند مهارت و دانش انسان‌ها را توسعه دهد، به روشنی قادر به افزایش ملی خواهد بود، زیرا با دستیابی به توسعه منبع‌های نیروی انسانی دیگر ابعاد توسعه نیز تحقق می‌یابند (علی بیگی و همکاران، ۱۳۸۸). جوانان نیروی انسانی بسیار مهمی برای هر کشوری به ویژه برای حفظ بهره‌وری کشاورزی هستند. از این رو جوانان یک ذینفع مهم در فرآیند توسعه به شمار می‌آیند چرا که آنان دارایی‌های بزرگی چون انعطاف پذیری، ابتکار و پشتکار دارند (نام وینتام و بگسون، ۲۰۱۳). هم‌چنین جوانان منبع‌های نیروی انسانی مهمی برای توسعه، عامل کلیدی برای تغییر اجتماعی و نیروی محرکه برای توسعه اقتصادی و نوآوری فناورانه هستند (ماهندرا و ون کاتاناریانا، ۲۰۱۲). انرژی، مهارت و آرمان‌های جوانان، دارایی‌های ارزشمندی است که نباید در هیچ کشوری هدر رود (کونجائرتز و همکاران، ۲۰۰۹). بنابراین موضوع جوانان و نقش آنان در آینده‌ی کشاورزی موضوع بسیاری از بحث‌های کشاورزی جهانی است. با این حال، روند آشکار جهانی نشان می‌دهد، جوانان در حال دور شدن از کار کشاورزی و منظره‌های روستایی می‌باشند (لیوی و اسمیت، ۲۰۱۰). شرکت جوانان در بخش کشاورزی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه بسیار پایین است، به طور کلی این بخش به دلیل خطرپذیری، کم توجهی، هزینه و ماهیت کار فشرده و غیرجذاب است (تیجانی، ۲۰۱۴). از این رو تأثیر مهاجرت روستا به شهر در میان جوانان بر کشاورزی و توسعه روستایی را نمی‌توان نادیده گرفت (پام، ۲۰۱۴). بنابراین اشتغال جوانان و رابطه آن با توسعه پایدار روستایی و کشاورزی موضوعی است که به طور روزافزون مورد توجه کشورهای در حال توسعه و جامعه‌های بین‌المللی قرار گرفته است (همتی و همکاران، ۱۳۸۶). اگر جوانان روستایی امروز نمی‌توانند و یا نمی‌خواهند به کشاورزان فردا تبدیل شوند، پس چگونه باید انتظار داشت بحران افزایش

امروزه در راستای دستیابی به هدف‌های توسعه هزاره، نخستین هدف، ریشه کن کردن تنگدستی شدید و گرسنگی در جهان است (لئونوفنا و ایوانز، ۲۰۱۴). کشاورزی صنعت ضروری برای بسیاری از کشورهاست. توسعه کشاورزی به دلیل بهبود و افزایش کمیت و کیفیت تولید، ایجاد اشتغال و درآمد، محرک و تداوم بخش توسعه کشورها به شمار می‌آید (موتا، ۲۰۰۷). رشد درآمد با منشأ کشاورزی در بالا بردن درآمد مردم تنگدست چندین بار مؤثرتر از رشد درآمد با منشأ خارج از بخش کشاورزی است (آلن و کولی بای، ۲۰۰۹). در این رابطه تریتل و همکاران در تحقیق خود به بررسی تأثیر رشد بهره‌وری کشاورزی در شیوع تنگدستی در کشورهای کمتر توسعه یافته پرداخته، یادآور می‌شوند بیست درصد از جمعیت جهان (یا ۱/۲ میلیارد نفر) با کمتر از یک دلار در روز زندگی می‌کنند که از آن میان، هفتاد درصد روستایی می‌باشند. بنابراین نتایج این بررسی، رشد بهره‌وری در صنعت و خدمات تأثیر چندانی بر زندگی این تنگدستان ندارد (تریتل و همکاران، ۲۰۰۳). بانک جهانی نیز در یکی از آخرین گزارش‌های توسعه جهانی^۱ خود، بهترین راه برای کاهش تنگدستی روستایی و افزایش رفاه ۶۰۰ میلیون تنگدستان روستایی در کشورهای در حال توسعه را سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی می‌داند (خالدی و حقیقت نژاد، ۱۳۹۱). از این رو بخش کشاورزی اهمیت ویژه‌ای برای کشورهای در حال توسعه پیدا کرده و یکی از بخش‌های کلیدی در اقتصاد کشورهای در حال توسعه به شمار می‌آید و در نتیجه توسعه و توجه به بخش کشاورزی به‌عنوان هسته‌ای تعیین‌کننده برای توسعه هر کشوری به ویژه در سده ۲۱ لازم است. از این رو، سرمایه‌گذاری روی آن هم در کشورهای توسعه یافته و هم در حال توسعه امری ضروری است (نام وینتام و بگسون، ۲۰۱۳). با این حال امروزه اغلب برنامه‌های توسعه روستایی توجه بسیار کمی به کشاورزی دارند، به این دلیل که کشاورزی، به‌عنوان یک موتور قابل دوام برای رشد قابل درک نیست (همان). از سویی

شهرستان نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی است. افزون بر این، این تحقیق هدف‌های اختصاصی دیگری مانند: بررسی توان پیش‌بینی‌کنندگی نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده در رابطه با میزان گرایش جوانان روستایی شهرستان باغملک نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی و ارائه راهکارهایی برای افزایش گرایش آنان به اشتغال در بخش کشاورزی را نیز در برداشته و تبیین کرده است.

مبانی نظری و پیشینه

تاکنون نظریه‌ها و مدل‌های متنوعی در زمینه بررسی نیات و گرایش‌ها رفتاری ارائه شده‌اند که یکی از پرکاربردترین آن‌ها نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده آجزن است. این نظریه در حقیقت، تکامل یافته نظریه عمل منطقی فیشرین و آجزن است که در سال ۱۹۷۵ مطرح شد (کوئن و همکاران، ۲۰۱۲). نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده با در نظر گرفتن تعامل بین عامل‌های فردی، اجتماعی و محیطی، ابزاری ارزشمند و قوی در پیش‌بینی گرایش‌ها و نیات رفتاری به شمار می‌رود (رحمانیان کوشککی و همکاران، ۱۳۹۲). در حقیقت، نظریه یا مدل رفتار برنامه‌ریزی شده از درون یک فرآیند شناختی مهم به منظور ارزیابی گرایش‌های رفتاری نشئت می‌گیرد. این مدل پیچیدگی رابطه‌های بین رفتار انسانی و گرایش‌های تعیین‌کننده آن را بیان می‌کند و مهم‌تر از آن اشاره می‌کند که رفتار انسان نتیجه قصد، نیت و گرایش اوست (انگل و همکاران، ۲۰۱۰). از این رو، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده می‌تواند مدلی مؤثر و سودمند به منظور بررسی و درک نیات و گرایش‌های رفتاری فراهم آورد (موریانو و همکاران، ۲۰۱۲؛ وان گلدرن و همکاران، ۲۰۰۸؛ شوک و براتیانو، ۲۰۱۰). در این نظریه، مرجع بی‌واسطه هر رفتار، گرایش آن رفتار است که به‌عنوان گرایش رفتاری (انگیزه فرد برای تصمیم‌گیری یا طراحی آگاهانه برای انجام یک رفتار یا تلاش در جهت انجام رفتاری خاص) مدنظر است. گرایش رفتاری به‌عنوان قصد و نیت یک فرد برای انجام یک رفتار تفسیر می‌شود. این انتظار وجود دارد که افراد آنچه را گرایش دارند، انجام دهند و

جمعیت جهان و در نتیجه آن نیاز به تغذیه برطرف شود (اسکارپتا و همکاران، ۲۰۱۰). اهمیت موضوع جوانان و ماندن در روستا و اشتغال در حرفه‌ی کشاورزی تا آنجاست که به زودی یکی از بزرگترین چالش‌ها برای کشاورزی این خواهد بود که چگونه جوانان خود را در کشاورزی حفظ کند (شارما و بهادری، ۲۰۰۹). از این رو می‌توان گفت اهمیت این موضوع تا آن حدی است که یکی از شرط‌های لازم برای از میان بردن تنگدستی و رسیدن به توسعه‌ی پایدار اشتغال جوانان است. هم‌چنین دستیابی به رشد و توسعه‌ی اقتصادی با تکیه بر کاهش بیکاری، اشتغال زایی در بخش کشاورزی و امنیت غذایی است که دارای جایگاهی ویژه است.

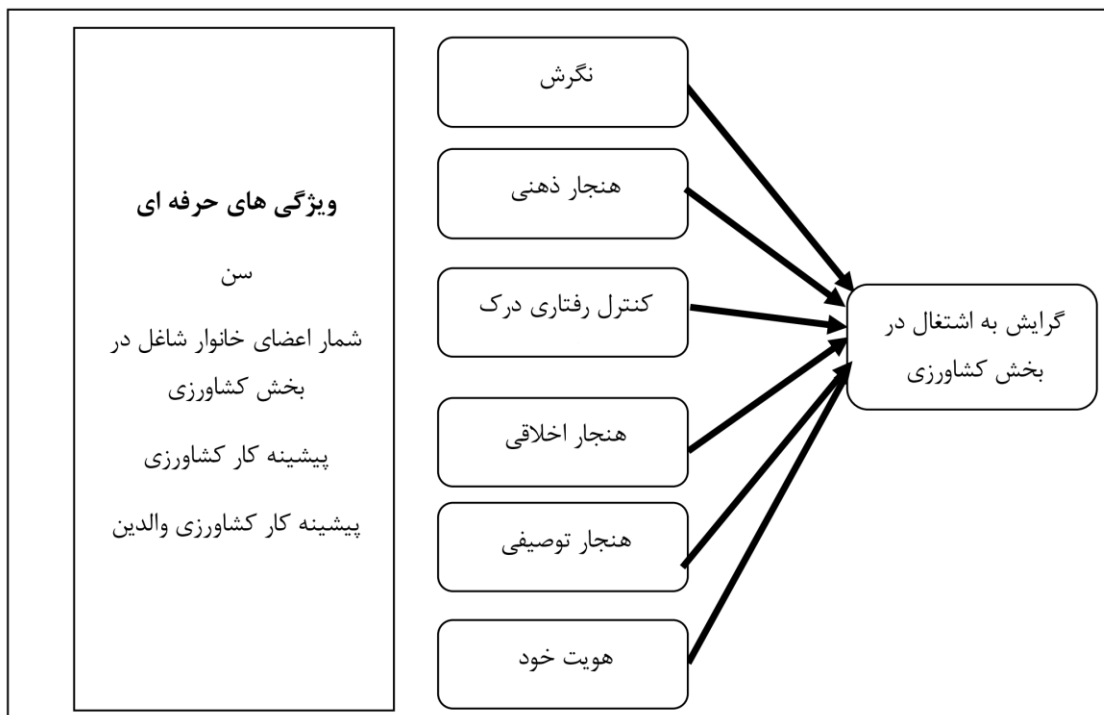
شهرستان باغملک، یکی از شهرستان‌های استان خوزستان، متشکل از دو بخش به نام‌های مرکزی و صیدون و دارای هفت دهستان است که در مجموع، ۲۶۴ روستا را در خود جای داده‌اند. ویژگی عمده ترکیب جمعیتی شهرستان باغملک، بالا بودن تعداد روستانشینان آن است، به گونه‌ای که در حدود ۸۱ درصد مردم این منطقه در روستاها ساکن بوده و شغل اصلی آنان، کشاورزی و دامپروری است.

در این شهرستان و روستاهای تابعه آن نیز مانند بسیاری از مناطق دیگر، مسئله بیکاری و عدم توانایی جوانان در یافتن شغل مرتبط با تحصیلات خود در روستا و نیز پاسخگو نبودن بخش کشاورزی برای تامین اشتغال تمامی جوانان بومی و در عین حال کمتر شدن تمایل جوانان روستایی برای گرایش به سمت کشاورزی و دامداری به دلیل پایین بودن درآمد در این زمینه، باعث شده تا هر ساله تعداد زیادی از جوانان روستایی این منطقه اقدام به مهاجرت به شهرهای اطراف و بعضاً به مرکز استان نمایند. بدیهی است که یافتن عواملی که می‌تواند بر جلوگیری از افزایش این نرخ مهاجرت تاثیر گذار باشد می‌تواند تا حدودی بر ننگ داشتن جوانان روستایی که می‌توانند در رشد و پیشرفت زادگاه خود نقش آفرین باشند مؤثر بوده و آنان را برای ایجاد اشتغال در روستا برانگیزاند. لذا هدف کلی این تحقیق بررسی گرایش جوانان روستایی این

افزایش دهد. از این رو به جز متغیرهای یاد شده شده برخی محققان بر این باورند رابطه گرایش و رفتار می‌تواند تحت تأثیر متغیرهای دیگری چون هنجار اخلاقی، هنجار توصیفی، هویت فردی و ... نیز قرار گیرد (مانستید، ۲۰۰۰؛ کوت و همکاران، ۲۰۱۲؛ یزدان پناه، ۲۰۱۱؛ هولست و آیورسن، ۲۰۱۲؛ بروتون، ۲۰۰۴؛ آرووال و همکاران، ۲۰۰۸؛ چیزر و اسچیوتل، ۲۰۰۳) و با اضافه کردن این متغیرها می‌توان بر توان تبیین‌کنندگی نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده افزود (یزدان پناه و همکاران، ۱۳۹۱). هنجارهای اخلاقی از جمله عامل‌های اساسی شناختی - اجتماعی‌اند که گرایش رفتاری را شکل می‌دهند (بامبرگ، ۲۰۱۳) بر تصمیم‌گیری‌های افراد (بامبرگ و موزر، ۲۰۰۷) و نیز به احساس تعهد اخلاقی فرد نسبت به انجام دادن رفتار تأثیر دارند (کته و همکاران، ۲۰۱۱). هنجارهای اخلاقی قوانین اخلاقی درونی یا ارزش‌هایی هستند که توسط خود پاداشی یا مجازات پیش‌بینی می‌شوند (آرووال و همکاران، ۲۰۰۸). از دیگر سازه‌های اضافه شده به نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده می‌توان هنجار توصیفی را نام برد. هنجار توصیفی جزئی از باورهای هنجاری اما سازه‌ای جداگانه از هنجار ذهنی است که به ذهنیت فرد نسبت به اینکه چقدر دیگران (افراد مهم در زندگی) آن رفتار خاص را انجام می‌دهند اشاره دارد (فوروارد، ۲۰۰۶). هم‌چنین در نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده شواهدی برای به‌عنوان گنجاندن متغیر هویت خود پیش‌بینی‌کننده دیگر گرایش رفتاری (ویتمارش و انیل، ۲۰۱۰) مشاهده می‌شود؛ بنابراین متغیر دیگری که می‌توان به نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده اضافه کرد، هویت خود است. با توجه به اهمیت هویت خود در ساختار روان‌شناسی اجتماعی و معاصر به چالش کشیدن آن در بسیاری از موارد ممکن است در بررسی تأثیر در تصمیم‌گیری مطلوب باشد (بورتون، ۲۰۰۴). هویت خود به‌عنوان یک عامل مستقل از نیت رفتاری دست یافت (هولست و آیورسن، ۲۰۱۲). به طور کلی هویت فردی به‌عنوان برجستگی تلقی می‌شود که افراد برای توصیف خود از آن استفاده می‌کنند (کوک و

برابر گرایش خود رفتار کنند. هر چه یک گرایش قوی‌تر باشد، احتمال انجام آن رفتار بیش‌تر است (بیدل و رحمان، ۲۰۰۰). گرایش و دوراندیشی را ویژگی انسانی می‌داند که نشان‌دهنده مسیر رفتار و عمل آینده فرد است. بنابراین، گرایش رفتاری به توان یک اراده برای انجام رفتاری خاص اشاره دارد و انتظار می‌رود که به انجام آن رفتار منجر شده و در شکل‌گیری رفتار نهایی تأثیر مهمی داشته باشد. بنابراین نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، الگوی شناختی-اجتماعی انتظار ارزش است که می‌گوید گرایش تعیین‌کننده اصلی رفتار است (دلشاد نوقایی، ۱۳۹۲) و اشاره می‌کند که سه عامل روی گرایش رفتار اثر دارد (محمدی زیدی، ۱۳۹۲). گرایش به طور کامل واسطه‌ای اثرگذاری‌های نگرشی، هنجار ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بر رفتار است (هوفت و همکاران، ۲۰۰۴). بر پایه این نظریه، نگرش احساس کلی افراد در مورد مطلوب بودن یا مطلوب نبودن یک موضوع یا رفتار خاص می‌باشد (الیسون، ۲۰۰۳). هنجار ذهنی به برداشت فرد از نظرهای افراد مهم برای انجام یا انجام ندادن رفتار اشاره دارد. به عبارت دیگر، هنجار ذهنی، ادراک‌های مربوط به نظرهای اجتماع برای انجام یا انجام ندادن رفتار توسط فرد می‌باشد (دبرا، ۲۰۰۶). به عبارت دیگر، شخص در رفتارش گروهی را به‌عنوان مرجع در نظر گرفته و رفتار خود را با نیازهای آنان تنظیم می‌کند (فایول و همکاران، ۲۰۰۶). سازه کنترل رفتاری درک شده به‌عنوان سومین عامل تعیین‌کننده قصد انجام رفتار به درک فرد از آسانی و سختی انجام رفتار مربوط است (هماندز و مازون، ۲۰۰۷). به عبارت دیگر برآورد توانایی فرد برای انجام رفتار کنترل رفتار درک شده نامیده می‌شود (بامبرگ و موزر، ۲۰۰۷). هم‌چنین باور به بود یا نبود عامل‌هایی که عملکرد رفتار را آسانگری می‌کند (ساترلند، ۲۰۱۱).

اگر چه محاسن نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده به طور گسترده‌ای به رسمیت شناخته شده است ولی از زمانی که فرمول آن در اواسط ۱۹۸۰ به وجود آمد تلاش می‌شود تا متغیرهای جدیدی در چارچوب آن وجود داشته باشد و در نتیجه توان پیش‌بینی خود را



نگاره ۱- چارچوب مفهومی پژوهش (نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده)

مورگان نمونه مورد نظر به حجم ۲۷۰ نفر از جوانان روستایی انتخاب شد. بنابراین، روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای خوشه‌ای بوده است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته متشکل از هشت بخش شامل ویژگی‌های فردی، نگرش نسبت به کشاورزی (۱۰ گویه)، هنجار ذهنی (۱۰ گویه)، کنترل رفتاری درک شده (۹ گویه)، هنجار اخلاقی (۶ گویه)، هنجار توصیفی (۶ گویه)، هویت خود (۶ گویه) و گرایش به اشتغال در کشاورزی (۱۲ گویه) بود. همه گویه‌های هفت‌سازه‌ی نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده بر مبنای طیف لیکرت پنج امتیازی شامل خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد سنجیده شدند. اعتبار شکلی و محتوایی پرسش‌نامه را تنی چند از اعضای هیئت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی (شش نفر از اعضای هیئت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان) تأیید کردند. به منظور تأیید پایایی پرسش‌نامه طراحی شده پیش از ورود به مرحله‌ی گردآوری اطلاعات در مقیاس گسترده، از

همکاران، (۲۰۰۲) که نشان می‌دهد شخص تا چه اندازه خود را به‌عنوان معیارهایی می‌بیند که برای ادای تحقق یک نقش اجتماعی خاص لازم است (پلینگ و ویت، ۲۰۰۹). با توجه به مطالب بالا، سه سازه هنجار اخلاقی، هنجار توصیفی و هویت خود برای توسعه نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده در این پژوهش به آن اضافه شده است که در نگاره شماره یک ارائه شده است.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر ماهیت کمی، از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها میدانی بود. جامعه آماری این پژوهش جوانان روستایی ۱۵ تا ۲۹ سال شهرستان باغملک بود. این شهرستان دارای هشت دهستان است که در مرحله اول با نمونه‌گیری تصادفی سه دهستان میداود، منگشت و هپرو متناسب با حجم نمونه از توابع این شهرستان انتخاب شد. در مرحله دوم از میان این سه دهستان با جمعیت ۹۰۰ نفر جوان روستایی بر مبنای جدول

جدول ۱- پایایی قسمت‌های مختلف پرسش‌نامه تحقیق

متغیر	شمار گویه	متغیر	شمار گویه	شمار گویه	θ
نگرش نسبت به کشاورزی	۱۰	هویت	۰/۹۰	۶	۰/۸۳
هنجار ذهنی	۱۰	هنجار توصیفی	۰/۷۷	۶	۰/۷۳
کنترل رفتاری درک شده	۹	گرایش به اشتغال در کشاورزی	۰/۸۸	۱۲	۰/۹۱
هنجار اخلاقی	۶		۰/۷۶		

*به منظور سنجش همه بخش‌ها از طیف لیکرت ۱ تا ۵ استفاده شد.

جدول ۲- هم‌بستگی بین ویژگی‌های فردی با سازه‌های نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده

ویژگی‌های فردی	گرایش نگرش	هنجار ذهنی	کنترل رفتاری	هنجار اخلاقی	هویت	هنجار توصیفی
سن	۰/۲۴**	۰/۲۱**	۰/۱۲**	۰/۲۱**	۰/۱۷**	۰/۱۴**
شمار اعضای خانوار شاغل در بخش کشاورزی	۰/۲۱**	۰/۲۱**	۰/۲۳**	۰/۱۹**	۰/۲۸**	۰/۳۸**
پیشینه کار کشاورزی	۰/۴۵**	۰/۳۲**	۰/۳۴**	۰/۴۷**	۰/۴۱**	۰/۳۹**
پیشینه کار کشاورزی والدین	۰/۲۵**	۰/۳۱**	۰/۲۳**	۰/۱۸**	۰/۲۳**	۰/۲۲**

فراوانی میزان تحصیلات پاسخگویان نشان داد ۳۸ نفر (۱۴/۱ درصد) دارای تحصیلات ابتدایی، ۲۴ نفر (۸/۹ درصد) راهنمایی، ۶۱ نفر (۲۲/۶ درصد) دبیرستان، ۶۲ نفر (۲۳/۳ درصد) دیپلم، ۲۴ نفر (۸/۹ درصد) کاردانی و ۶۰ نفر (۲۲/۲ درصد) دارای کارشناسی و بالاتر بودند. همچنین، آمار توصیفی نشان داد، که میانگین پیشینه کار کشاورزی ۳/۹۴ سال بود که کمترین آن‌ها بدون پیشینه کار کشاورزی (۳۰/۴ درصد) و بیشترین پیشینه کار کشاورزی ۱۵ (۸/۵ درصد) سال بوده است. همچنین نتایج آمار توصیفی نشان داد ۵۱/۱ درصد از جوانان روستایی گرایش پایین تا نسبتا پایین و ۴۸/۹ درصد از جوانان روستایی گرایش نسبتا بالا و بالایی نسبت به اشتغال در کشاورزی داشتند.

نتایج مندرج در جدول شماره ۲، حاکی از آن است که بین متغیر سن، شمار اعضای خانوار، پیشینه کار کشاورزی فرد و والدین وی با همه متغیرهای نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده هم‌بستگی (اسپیرمن) مثبت و معنی‌داری وجود دارد. که با نتایج تحقیقات (الیباجی و همکاران، ۲۰۰۹؛ شارما و بهادوری، ۲۰۰۹؛ موسایی و عمانی، ۱۳۸۹؛ عمانی، ۱۳۸۷) همخوانی دارد.

به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق در نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، از همان‌گونه که

یک بررسی پیش آزمون ۳۰ پرسش‌نامه‌ای که در بین جوانان روستایی شهرستان باوی و خارج از نمونه اصلی بررسی توزیع شد، استفاده شد و نتایج ضریب‌های تتای ترتیبی به دست آمده برای آن، همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، گویای قابل قبول بودن پایایی پرسش‌نامه برای انجام تحقیق بوده است. برای توصیف نمونه آماری از آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی و میانگین) استفاده شد و برای بررسی رابطه بین متغیرها از ضریب هم‌بستگی اسپیرمن استفاده شد و در نهایت برای بررسی عامل‌های مؤثر بر گرایش جوانان روستایی نسبت به اشتغال در کشاورزی، از مدل معادله‌های ساختاری تحلیل مسیر با کمک نرم‌افزار AMOS (V20) استفاده شد.

یافته‌ها

آمار توصیفی نشان داد، میانگین سن پاسخگویان در نمونه تحقیق ۲۲/۷۳ سال و جوانان پاسخ‌گو در رده‌ی سنی ۱۵ تا ۲۹ سال بوده‌اند. از کل ۲۷۰ نفر نمونه تحقیق، ۱۴۶ نفر (۵۴/۱ درصد) را پسران و ۱۲۴ نفر (۴۵/۹ درصد) را دختران تشکیل داده‌اند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل نیز نشان داد، از ۲۷۰ پاسخ‌گو، ۷۳ نفر (۲۷ درصد) متاهل و ۱۹۷ نفر (۷۳ درصد) مجرد بودند. توزیع

جدول ۳- ماتریس هم‌بستگی متغیرهای تحقیق

متغیر	نگرش	هنجار ذهنی	کنترل رفتاری	هنجار اخلاقی	هویت	هنجار توصیفی	گرایش به اشتغال
نگرش به کشاورزی ۱							
هنجار ذهنی	۰/۵۳**	۱					
کنترل رفتاری	۰/۳۹**	۰/۵۱**	۱				
هنجار اخلاقی	۰/۶۲**	۰/۶۱**	۰/۵۲**	۱			
هویت	۰/۵۴**	۰/۵۹**	۰/۶۵**	۰/۷۵**	۱		
هنجار توصیفی	۰/۴۰**	۰/۵۲**	۰/۴۰**	۰/۵۲**	۰/۵۵**	۱	
گرایش به اشتغال	۰/۵۹**	۰/۶۳**	۰/۵۹**	۰/۷۶**	۰/۷۸**	۰/۵۸**	۱

**در سطح ۱ درصد معنی‌دار است

جدول ۴- مقایسه گرایش پاسخگویان به اشتغال در حرفه کشاورزی بر حسب جنسیت با استفاده از آزمون

من ویت نی (n=۲۷۰)

جنسیت	شمار	میانگین رتبه‌های	آماره U	P
پسر	۱۴۶	۱۴۷/۸۷	۷۲۴۶/۰۰	
دختر	۱۲۴	۱۲۰/۹۴		۰/۰۰۵

دو گروه دختر و پسر گویای آن بود که بین دو گروه دختران (۱۲۰/۹۴ میانگین رتبه‌های) و پسران (۱۴۷/۸۷ میانگین رتبه‌های) اختلاف معناداری ($P=0/005$) وجود دارد و پسران گرایش بیشتری به اشتغال در حرفه کشاورزی دارند. هم‌چنین بین گرایش پاسخگویان متاهل (۱۵۸/۵۴ میانگین رتبه‌های) و مجرد (۱۲۶/۹۶ میانگین رتبه‌های) اختلاف معناداری ($P=0/003$) وجود دارد (جدول ۵). برای بررسی عامل‌های مؤثر بر گرایش جوانان روستایی نسبت به اشتغال در حرفه کشاورزی و این که آیا متغیرهای هنجار اخلاقی، هنجار توصیفی و هویت خود می‌توانند توان پیش‌بینی نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را افزایش دهند از مدل معادله‌های ساختاری^۲ با استفاده از نرم‌افزار اموس ۲۰ استفاده شد. آزمون تحلیل مسیر شامل برآورد تناسب مدل^۳ و مسیر عامل مشترک^۴ است که نیازمند شرایطی به شرح زیر می‌باشد: مربع کای در مدل نباید معنادار باشد. هم‌چنین تقریب ریشه میانگین مربع خطا^۵ باید بین صفر تا ۰/۰۸ باشد و شاخص تناسب تطبیقی^۶ (CFI) باید بالاتر از ۰/۹۵ باشد (هو و بنتلر، ۱۹۹۹).

جدول ۳ نشان می‌دهد، نتایج آزمون هم‌بستگی اسپیرمن نشان داد، گرایش با نگرش ($r=0/59$)، هنجار ذهنی ($r=0/63$)، کنترل رفتاری درک شده ($r=0/59$)، هنجار اخلاقی ($r=0/76$)، هویت خود ($r=0/78$) و هنجار توصیفی ($r=0/58$) رابطه مثبت و معنی‌دار دارد که با نتایج تحقیقات (سلیمانی و زرافشانی، ۱۳۹۰؛ لینیان و همکاران، ۲۰۱۱؛ کوشککی و همکاران، ۱۳۹۱) همخوانی دارد. در تفسیر این نتایج می‌توان گفت هر چه جوانان نگرش مثبت به اشتغال در بخش کشاورزی داشته و هم‌چنین برای اشتغال در این بخش بیش‌تر مورد حمایت و تأیید اطرافیان قرار گیرند، انجام فعالیت‌های کشاورزی را در حد توانایی خود ببینند، احساس خوبی نسبت به اشتغال در این بخش داشته و هر چه بیش‌تر شخصیت کشاورز بودن خود را ببینند و هم‌چنین ببینند که اطرافیان و دوستان خود شغل کشاورزی را انتخاب می‌کنند گرایش بیش‌تری نیز برای اشتغال در این بخش پیدا می‌کند.

با توجه به جدول ۴، یافته‌های به دست آمده از مقایسه‌ی تمایل به اشتغال در حرفه کشاورزی بین

جدول ۵- مقایسه گرایش پاسخگویان به اشتغال در حرفه کشاورزی بر حسب وضعیت تاهل با استفاده از آزمون من ویت نی ($n=270$)

وضعیت تاهل	شمار	میانگین رتبه‌ای	آماره U	P
متاهل	۷۳	۱۵۸/۵۴	۵۵۰۸/۵۰۰	
مجرد	۱۹۷	۱۲۶/۹۶		۰/۰۰۳

جدول ۶- برازش نظریه

نام نظریه	Chi	Df	Chi/df	NFI	CFI	RMSEA
نظریه اصلی رفتار برنامه‌ریزی شده	۲۰۲۷/۶۴	۷۷۳	۲/۶۳	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۰۷۸
نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده	۳۶۴۴/۱۷	۱۶۳۱	۲/۲۳	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۰۶۸

جدول ۷- اثرهای متغیرهای نظریه اصلی رفتار برنامه‌ریزی شده

اثرهای مستقیم استاندارد			
متغیر	نگرش	هنجار ذهنی	کنترل رفتاری درک شده
گرایش	۰/۲۶	۰/۳۹	۰/۲۹
اثرهای کل استاندارد			
متغیر	نگرش	هنجار ذهنی	کنترل رفتاری درک شده
گرایش	۰/۲۶	۰/۳۹	۰/۲۹

جدول ۸- اثرهای متغیرهای نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده

اثرهای مستقیم استاندارد						
متغیر	نگرش	هنجار ذهنی	کنترل رفتاری درک شده	هنجار اخلاقی	هنجار توصیفی	هویت خود
گرایش	-۰/۰۱	۰/۰۹	-۰/۰۰۶	۰/۲۲	۰/۱۸	۰/۵۱
اثرهای کل استاندارد						
متغیر	نگرش	هنجار ذهنی	کنترل رفتاری درک شده	هنجار اخلاقی	هنجار توصیفی	هویت خود
گرایش	-۰/۰۱	۰/۰۹	-۰/۰۰۶	۰/۲۲	۰/۱۸	۰/۵۱

همان‌گونه که جدول ۶ نشان می‌دهد، هر دو مدل (اصلی و توسعه یافته) شاخص برازش مناسبی دارند. نگاره ۲ نظریه عامل‌های مؤثر بر گرایش جوانان روستایی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی را نشان می‌دهد. همان‌طور که در نگاره ۲ مشاهده می‌شود، متغیرهای نگرش ($P < 0/0001$) و $\beta = 0/29$ ، هنجار ذهنی ($P < 0/0001$) و کنترل رفتاری درک شده ($P < 0/0001$) و $\beta = 0/29$ تأثیر مستقیم مثبت و معنی‌داری بر گرایش جوانان نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی دارند. این سه متغیر در مجموع می‌توانند ۶۵ درصد از تغییرهای متغیر گرایش را پیش‌بینی کنند.

بدین منظور در آغاز رابطه‌ی بین متغیرها در نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده بررسی شد و آن‌گاه با مراتب بالا، کای اسکور، درجه آزادی و تقریب ریشه میانگین مربع خطا برای نظریه اصلی رفتار برنامه‌ریزی شده و نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده محاسبه شد که در جدول ۶ گزارش شده است. اثرهای علی کل و مستقیم در جدول ۷ گزارش شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، تقریب ریشه میانگین مربع خطا برای نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده کاهش یافته است که این نشان از تناسب بهتر نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده نسبت به نظریه اصلی رفتار برنامه‌ریزی شده می‌باشد. از سویی

است. نتایج نشان داد، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده قادر به پیش‌بینی گرایش‌های رفتاری افراد مورد بررسی می‌باشد. هم‌چنین متغیرهای نگرش، هنجار ذهنی، کنترل رفتاری درک شده، هنجار اخلاقی و هنجار توصیفی بر گرایش تأثیر دارند و می‌توانند تغییرهای متغیر وابسته گرایش‌های رفتاری را پیش‌بینی کنند. از سویی بررسی‌های چند تأثیر هویت بر روی گرایش را تأیید کردند (پلینگ و وایت، ۲۰۰۹؛ ویتمارش و اونیل، ۲۰۱۰؛ نیگبور و همکاران، ۲۰۱۰؛ پروتون، ۲۰۰۴؛ کوک و همکاران، ۲۰۰۲، ترری و همکاران، ۱۹۹۹؛ اسپارکس و شفر، ۱۹۹۲).

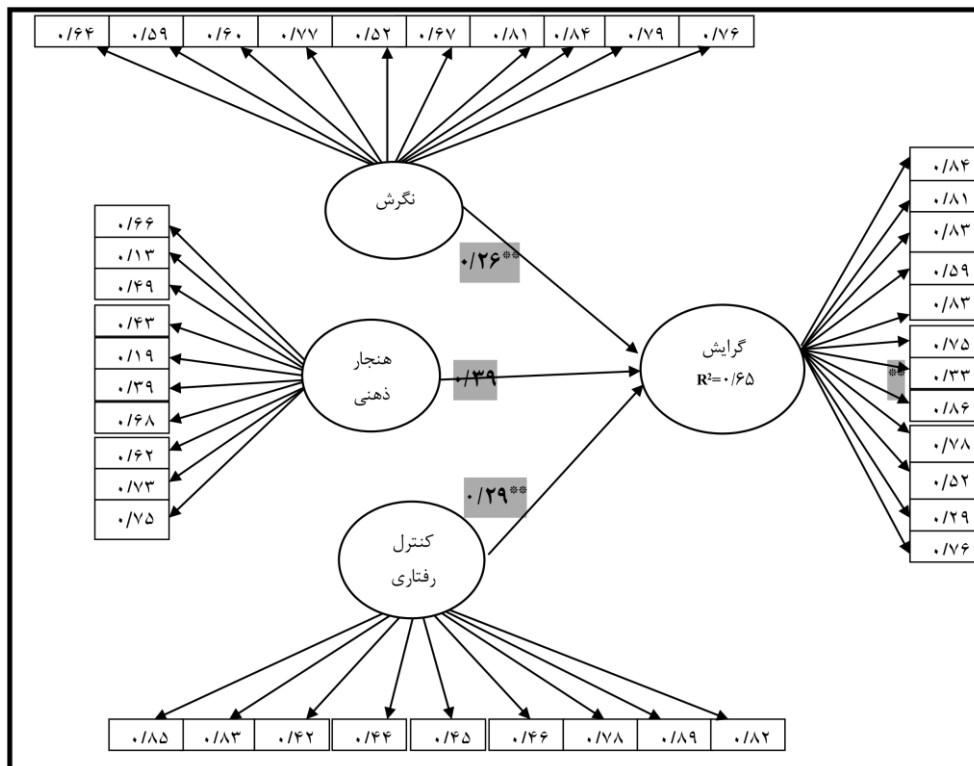
بحث و نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج تحقیق نشان داد، نگرش به صورت مستقیم و مثبت گرایش جوانان برای اشتغال در بخش کشاورزی را تحت تأثیر قرار داده است. این نتیجه با نتایج تحقیقات (سلیمانی و زرافشانی، ۱۳۹۰؛ لینیان و همکاران، ۲۰۱۱؛ طاووسی و همکاران، ۱۳۸۹؛ طبیبی و هاشمیان، ۱۳۹۲؛ یارمحمدی و همکاران، ۱۳۹۰؛ بشیریان و همکاران، ۱۳۹۰) همخوانی دارد. در تفسیر این نتیجه می‌توان عنوان کرد، نگرش جوانان نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی تأثیر شایان توجهی می‌تواند در گرایش آنان به این سمت داشته باشد اگر نگرش آنان به اشتغال در این بخش مثبت باشد و کشاورزی را شغل سودمند و مناسبی بدانند که ارزش معنوی بالایی نیز دارد اشتغال در این بخش برای آنان رضایت بخش خواهد بود و کشاورزی را شغلی با ارزش خواهند دانست. لذا توصیه می‌شود با برگزاری دوره‌های آموزشی لازم در راستای معرفی برتری‌ها و سودمندی‌های شغل کشاورزی، تهیه‌ی برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی مناسب و کاربردی برای معرفی بخش کشاورزی و نقش آن در امنیت غذایی، خودکفایی نسبی، بی‌نیازی به واردات محصولات کشاورزی و خروج از کشور همراه با ارائه‌ی الگوهای مناسب اشتغال در این بخش جوانان را برای گرایش به این شغل ترغیب کرد.

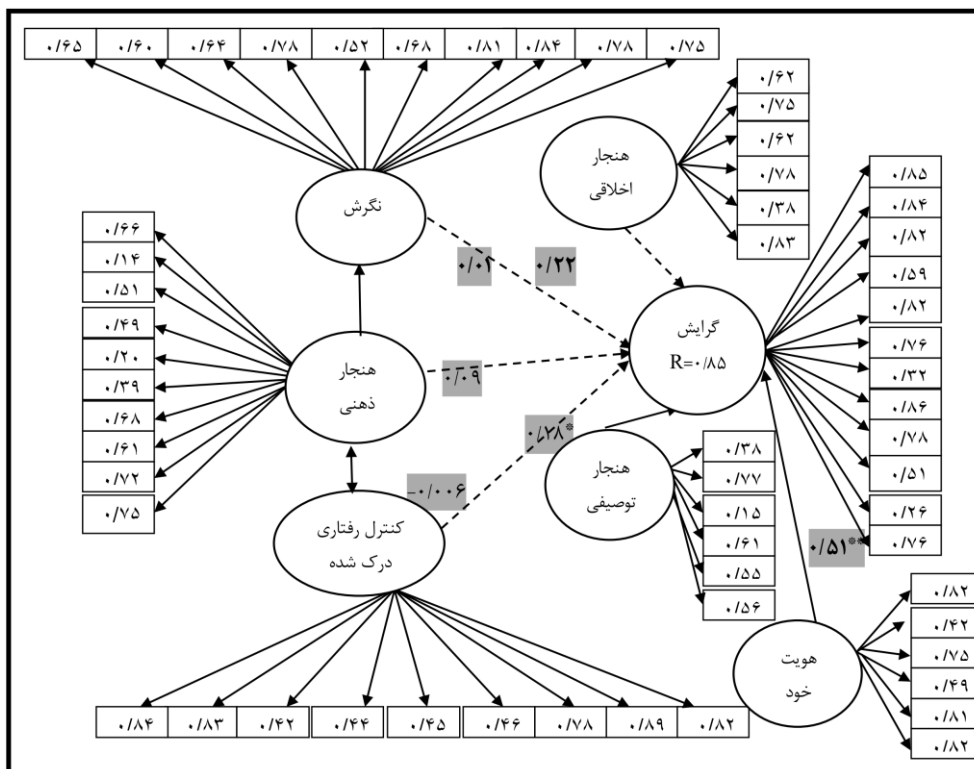
در مطالعه (دانستن و همکاران، ۲۰۱۳) که برای شناسایی عامل‌های مؤثر بر آینده و انتظارات شغلی کارکنان از نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده استفاده کرده، نتایج گویای آن بوده که نگرش، هنجار ذهنی و کنترل رفتاری درک شده می‌توانند ۷۶ درصد از واریانس گرایش بر آینده شغلی کارکنان را پیش‌بینی کند. رحمانیان کوشکی و همکاران (۱۳۹۱) در بررسی خود با عنوان بررسی عوامل‌های اثرگذار بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه آزاد ایلام با استفاده از نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، نشان داد کنترل رفتاری درک شده، هنجار ذهنی و حمایت خانواده رابطه مثبت و معنی‌داری با گرایش به کارآفرینی دانشجویان دارد هم‌چنین سلیمانی و زرافشانی (۱۳۹۰) در بررسی خود با عنوان تبیین پیش‌گوکننده‌های گرایش کارآفرینانه در بین هنرجویان هنرستان کشاورزی در استان کرمانشاه نشان دادند که بین گرایش به کارآفرینی با نگرش نسبت به کارآفرینی و کنترل رفتاری درک شده رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. اما بین هنجار ذهنی و گرایش به کارآفرینی رابطه معنی‌داری وجود ندارد و هم‌چنین تحلیل رگرسیون نیز بیانگر آن بود که ۵۴ درصد از تغییرهای متغیر گرایش به کارآفرینی را می‌توان از طریق نگرش و خودکارآمدی تبیین کرد.

نگاره ۳ مدل علی عامل‌های مؤثر بر گرایش جوانان روستایی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، متغیرهای هویت ($P < 0/0001$ و $\beta = 0/51$) و هنجار توصیفی ($P < 0/01$ و $\beta = 0/18$) تأثیر مستقیم مثبت و معنی‌داری بر گرایش جوانان نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی دارند. این دو متغیر در مجموع می‌توانند ۸۵ درصد از تغییرات متغیر گرایش را پیش‌بینی کنند.

طیبی و هاشمیان (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی گرایش‌های رفتاری از نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده استفاده کرده، متغیرهای هنجار اخلاقی و هنجار توصیفی به‌عنوان متغیرهای اضافی به نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده اضافه شده



نگاره ۲- مدل معادله‌های ساختاری و ضریب‌های تحلیل مسیر نظریه اصلی رفتار برنامه ریزی شده



نگاره ۳- مدل معادله‌های ساختاری و ضریب‌های تحلیل مسیر نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده

آنان به مشاغل پشت میز نشینی است لذا ضرورت دارد در برنامه‌های درسی آشکار و پنهان دانشگاه‌ها و مراکزهای آموزش عالی اهمیت اشتغال در این بخش مد نظر واقع شود. اموری هم‌چون تشکل‌های دانشجویی و فعالیت‌های فوق برنامه دانشجویان، بازدید از کسب و کارهای موفق کشاورزی و دعوت از کارآفرینان برتر کشاورزی به دانشگاه می‌توانند در تقویت اشتغال در این بخش نقش بسزایی داشته باشند.

متغیر هویت خود به‌صورت مستقیم و مثبت گرایش جوانان برای اشتغال در بخش کشاورزی را تحت تأثیر قرار داده است. این نتیجه با نتایج تحقیقات (کوک و همکاران، ۲۰۰۲؛ هید و ویت، ۲۰۱۳) همخوانی دارد. در واقع، سازگاری بیش‌تر ویژگی‌های فردی جوانان روستایی با شغل کشاورزی، موجب گرایش بیش‌تر آنان به اشتغال در این بخش در آینده می‌شود. اگر جوانان روستایی خود را به‌عنوان یک کشاورز ببینند و درگیر شدن در فعالیت‌های کشاورزی را بخش مهمی از زندگی و اشتغال خود بدانند گرایش آنان نیز بیش‌تر خواهد شد. با توجه به نبود فرصت‌ها و زمینه‌های شغلی دیگر در منطقه‌های روستایی می‌بایستی توسعه شرکت‌های خدماتی، ماشینی کردن کشاورزی در سطح روستاهای مورد بررسی و هم‌چنین آموزش روش‌های درست و علمی، کاهش مصرف نهاده‌ها و افزایش عملکرد و در نهایت افزایش درآمد زمینه اشتغال در این بخش را بهتر فراهم کرد.

متغیر هنجار توصیفی به‌صورت مستقیم و مثبت گرایش جوانان برای اشتغال در بخش کشاورزی را تحت تأثیر قرار داده است. در تفسیر این نتیجه می‌توان عنوان کرد هنگامی جوانان روستایی ببینند که بسیاری از نزدیکان آنان دارای شغل کشاورزی هستند و اکثر خانواده‌ها، کشاورزی را شغل مناسبی می‌دانند و دیگر جوانان نیز در بخش کشاورزی مشغول به کار هستند گرایش و انگیزه آنان برای اشتغال در این بخش دو چندان می‌شود لذا تأکید می‌شود نمونه‌های موفق اشتغال در بخش کشاورزی در جامعه روستایی شناسایی، تشویق و مورد حمایت

متغیر هنجار ذهنی به‌صورت مستقیم و مثبت گرایش جوانان برای اشتغال در بخش کشاورزی را تحت تأثیر قرار داده است. این نتیجه با نتایج تحقیقات (رحمانیان کوشککی، ۱۳۹۱؛ بامبرگ و موزر، ۲۰۰۷؛ دانستن و همکاران، ۲۰۱۳؛ هید و ویت، ۲۰۱۳؛ آبراهامز و همکاران، ۲۰۰۹؛ طاووسی و همکاران، ۱۳۸۹؛ طیبی و هاشمیان، ۱۳۹۲؛ یارمحمدی و همکاران، ۱۳۹۰؛ بشیریان و همکاران، ۱۳۹۰) همخوانی دارد. در واقع، از جمله عامل‌های مهمی که جوانان را به سمت اشتغال در بخش کشاورزی سوق می‌دهد، ترغیب‌ها، تشویق‌ها و فشارهای اطرفیان است، حتی اگر خود جوان گرایش اندکی به اشتغال در این بخش داشته باشد؛ به عبارت دیگر، این یافته نشان‌دهنده تأثیر گروه‌های مرجع (خانواده و اطرفیان) در شکل‌گیری و تقویت گرایش‌های شغلی جوانان روستایی است اگر خانواده‌ها رغبتی نداشته باشند که فرزندانشان شغل کشاورزی را انتخاب کنند و این انتخاب آنان را اشتباه تلقی کنند جوانان نیز گرایش و انگیزه‌ای برای اشتغال در این بخش ندارند. لذا توصیه می‌شود با ارائه مباحث کشاورزی در متون درسی و پیامدها و اهمیت بخش کشاورزی در اقتصاد و امنیت غذایی کشور وجهه کشاورزی را از دید اذعان عمومی تغییر داد.

متغیر کنترل رفتاری درک شده به‌صورت مستقیم و مثبت گرایش جوانان برای اشتغال در بخش کشاورزی را تحت تأثیر قرار داده است. این نتیجه با نتایج تحقیقات (آبراهامز و همکاران، ۲۰۰۹؛ ویترز و همکاران، ۲۰۱۰؛ بامبرگ و موزر، ۲۰۰۷؛ دانستن و همکاران، ۲۰۱۳؛ هید و ویت، ۲۰۱۳؛ سلیمانی و زرافشانی، ۱۳۹۰؛ لینیان و همکاران، ۲۰۱۱؛ رحمانیان کوشککی، ۱۳۹۱) همخوانی دارد. در تفسیر این نتیجه می‌توان گفت که جوانان انجام دادن کارهای بخش کشاورزی را در توانایی خود می‌بینند و مهارت‌های لازم برای اشتغال در این بخش را دارند اما یکی از ویژگی‌های شاخص و بارز جامعه کنونی، گسترش فزاینده جوانانی است که دارای تحصیلات دانشگاهی هستند و میل و علاقه

- 3- Model fit
- 4- Path Coefficients
- 5- Root Mean Square Error of Approximation
- 6- CFI

قرار گیرند تا در دیگر جوانان روستایی نیز انگیزه لازم برای اشتغال در بخش کشاورزی ایجاد شود.

پی‌نوشت‌ها

- 1- WDR
- 2- Structural Equation Model

منبع‌ها

- بشیریان، س. ع. حیدرنیا، ح. وردی پور، ا. حاجی زاده. ۱۳۹۰. کاربرد تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده در پی شبینی فاکتورهای مؤثر بر سوء مصرف مواد در نوجوانان، مجله دانشگاه علوم پزشکی فسا، سال دوم، شماره ۳، صص ۱۵۶-۱۶۲، پاییز ۱۳۹۰.
- خالدی، ک و ا. حقیقت نژاد شیرازی. ۱۳۹۱. رشد اقتصادی بخش کشاورزی و فقر روستایی در ایران. فصل‌نامه علمی- پژوهشی رفاه اجتماعی، سال دوازدهم، شماره ۴۶، صص ۵۷-۸۱، پاییز ۱۳۹۱.
- دلشاد نوقایی، ع، دارابی، ف و مشکئی، م. ۱۳۹۲. تأثیر آموزش بر اساس تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بر میزان و نحوه نظارت والدین بر تماشای تلویزیون دانش آموزان، فصل‌نامه علمی دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، دوره‌ی اول، شماره ۴، صص ۷-۱۷، زمستان ۱۳۹۲.
- رحمانیان کوشکی، م. م. چیدری و ع. هواسی. ۱۳۹۱. بررسی عوامل اثرگذار بر قصد کارآفرینانه‌ی دانشجویان کشاورزی دانشگاه آزاد ایلام. توسعه کارآفرینی. سال چهارم، شماره پانزدهم، صص ۱۲۵-۱۴۴، بهار ۱۳۹۱
- سلیمانی، ع. و ک. زرافشانی. ۱۳۹۰. تبیین پیشگوکننده‌های نیت کارآفرینانه در بین هنرجویان هنرستان کشاورزی. فصل‌نامه علمی- پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. سال دوم. شماره ۳. صص ۱۰۷-۱۲۴، پاییز ۱۳۹۰
- طاووسی، م. ع. حیدرنیا، ع. منتظری، ف. طارمیان، ا. حاجی زاده و ف. غفرانی. ۱۳۸۹. توسعه نظریه عمل منطقی با سازه خودکارآمدی و مقایسه برآزش و پیش‌بینی‌کنندگی آن با نسخه اولیه این نظریه با روش تحلیل مسیر. برای پیشگیری از سوء مصرف موادمخدر در نوجوانان، مجله پزشکی هرمزگان سال چهاردهم شماره اول، صص ۴۵-۵۴، بهار ۱۳۸۹.
- طیبی، ز و س. هاشمیان. ۱۳۹۲. عامل‌های شناختی-اجتماعی تاثیرگذار بر رفتار رانندگی با سرعت غیرمجاز: کاربرد تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده، پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، دوره ۳، شماره ۱۰، صص ۶۱-۷۹، تابستان ۱۳۹۲.
- علی بیگی، الف.، حاج صادقی، الف. و بارانی، ش. ۱۳۸۸. نگرش کشاورزان شهرستان کرمانشاه نسبت به سربازان سازندگی. مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه‌ی کشاورزی ایران، دوره ۲-۴۰، شماره ۴، ۱۳۸۸، صص ۹۱-۹۸، زمستان ۱۳۸۸
- عمانی، ا. ۱۳۸۷. شناسایی ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و زراعی مؤثر بر نگرش جوانان روستایی شهرستان شوشتر جهت اشتغال در فعالیت‌های کشاورزی. گامی در جهت توسعه‌ی پایدار، اولین همایش ملی مدیریت و توسعه‌ی کشاورزی پایدار در ایران
- لایقی، الف.، قاسمی، پ. و بابایی، ن. ۱۳۹۱. بررسی مزیت نسبی تولید و اشتغال بخش کشاورزی استان‌های کشور. مجله اقتصادی، دو ماهنامه بررسی مسائل و سیاست‌های اقتصادی، شماره‌های ۱۱ و ۱۲، بهمن و اسفند ۱۳۹۱، صص ۸۳-۱۱۰.

محمدی زیدی، ع، پاکپور حاجی آقا، ا و محمدی زیدی، ب. ۱۳۹۲. بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بر عملکرد ایمن کارگران، فصل‌نامه دانش و تندرستی، دوره ۸، شماره ۳، صص ۱۰۵-۱۱۱ پاییز ۱۳۹۲.

موسایی، م. و ا. عمانی. ۱۳۸۹. عوامل مؤثر بر نگرش جوانان روستایی استان کهگیلویه و بویراحمد نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی. مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، سال ۳، شماره ۲، صص ۳۷-۵۰، تابستان ۱۳۸۹.

همتی، ف. غ. پزشکی راد و م. چیدری. ۱۳۸۶. بررسی وضعیت شغلی و موفقیت شغلی دانش‌آموختگان مراکز آموزش کشاورزی استان آذربایجان شرقی. مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، جلد ۳، شماره ۱، صص ۱-۸، ۱۳۸۶.

یارمحمدی، پ. غ. شریفی راد. ل. آزادبخت. م. مروتی شریف آباد و ا. حسن زاده. ۱۳۹۰. بررسی عوامل پیش‌بینی کننده رفتار دانش‌آموزان دبیرستانی اصفهان در خصوص مصرف فست فود با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده. مجله تحقیقات نظام سلامت، سال هفتم، شماره چهارم، صص ۱-۱۰، آذر و دی ۱۳۹۰.

Abrahamse, W., Steg, L., Gifford, R., & Vlek, C. (2009). Factors influencing car use for commuting and the intention to reduce it: A question of self-interest or morality?. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 12 (4), 317-324.

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50 (2), 179-211.

Ajzen, I., & Fishbein, M. (2000). Attitudes and the attitude-behavior relation: Reasoned and automatic processes. *European review of social psychology*, 11 (1), 1-33.

Alene, A. D., & Coulibaly, O. (2009). The impact of agricultural research on productivity and poverty in sub-Saharan Africa. *Food Policy*, 34 (2), 198-209.

Alibaygi, A., & Karamidehkordi, E. (2009). Iranian Rural Youths' Intention to Migrate to Urban Areas. *Asian and Pacific Migration Journal*, 18 (2), 303-314.

Armitage, C. J., & Conner, M. (2001). Efficacy of the theory of planned behaviour: A meta-analytic review. *British journal of social psychology*, 40 (4), 471-499.

Arvola, A., Vassallo, M., Dean, M., Lampila, P., Saba, A., Lähteenmäki, L., and Shepherd, R. (2008). Predicting intentions to purchase organic food: the role of affective and moral attitudes in the theory of planned behaviour. *Appetite*, 50 (2), 443-454.

Bamberg, S. (2013). Changing environmentally harmful behaviors: A stage model of self-regulated behavioral change. *Journal of Environmental Psychology*, 34, 151-159.

Bamberg, S., and Möser, G. (2007). Twenty years after Hines, Hungerford, and Tomera: A new meta-analysis of psycho-social determinants of pro-environmental behavior. *Journal of environmental psychology*, 27 (1), 14-25.

Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual review of psychology*, 52 (1), 1-26.

Beedell, J., & Rehman, T. (2000). Using social-psychology models to understand farmers' conservation behaviour. *Journal of rural studies*, 16 (1), 117-127.

Burton, R. J. (2004). Reconceptualising the 'behavioural approach' in agricultural studies: a socio-psychological perspective. *Journal of Rural studies*, 20 (3), 359-371.

Burton, R. J. (2004). Reconceptualising the 'behavioural approach' in agricultural studies: a socio-psychological perspective. *Journal of Rural studies*, 20 (3), 359-371.

- Co t , F., Gagnon, J., Houme, P. K., Abdeljelil, A. B., & Gagnon, M. P. (2012). Using the Theory of Planned Behaviour to predict nurses' intention to integrate research evidence into clinical decision-making. *Journal of advanced nursing*, 68 (10), 2289-2298.
- Coenjaerts, C., Ernst, C., Fortuny, M., Rei, D., & Pilgrim, I. M. (2009). Youth employment. *Unclassified DCD/DAC (2009) 16/ADD*, 69.
- Cook, A. J., Kerr, G. N., & Moore, K. (2002). Attitudes and intentions towards purchasing GM food. *Journal of Economic Psychology*, 23 (5), 557-572.
- DeBarr, K. A. (2004). A review of current health education theories. *Californian Journal of Health Promotion*, 2 (1), 74-87.
- Dunstan, D. A., Covic, T., & Tyson, G. A. (2013). What leads to the expectation to return to work? Insights from a Theory of Planned Behavior (TPB) model of future work outcomes. *Work: A Journal of Prevention, Assessment and Rehabilitation*, 46 (1), 25-37.
- Ellison, S. (2003). Nurses' attitudes toward family presence during resuscitative efforts and invasive procedures. *Journal of Emergency Nursing*, 29 (6), 515-521.
- Engle, R. L., Dimitriadi, N., Gavidia, J. V., Schlaegel, C., Delanoe, S., Alvarado, I., & Wolff, B. (2010). Entrepreneurial intent: A twelve-country evaluation of Ajzen's model of planned behavior. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16 (1), 35-57.
- Fayolle, A., Gailly, B., & Lassas-Clerc, N. (2006). Assessing the impact of entrepreneurship education programmes: a new methodology. *Journal of European industrial training*, 30 (9), 701-720.
- Forward, S. E. (2006). The intention to commit driving violations—A qualitative study. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 9 (6), 412-426.
- Gong, J., & Lin, H. (2000). Sustainable development for agricultural region in China: case studies. *Forest ecology and management*, 128 (1), 27-38.
- Hernandez, J. M. C., & Mazzon, J. A. (2007). Adoption of internet banking: proposition and implementation of an integrated methodology approach. *International Journal of Bank Marketing*, 25 (2), 72-88.
- Holst, A., & Iversen, J. M. (2012). An application of a revised theory of planned behavior.
- Hooft, E. A. V., Born, M. P., Taris, T. W., FLIER, H. V. D., & Blonk, R. W. (2004). Predictors of job search behavior among employed and unemployed people. *Personnel Psychology*, 57 (1), 25-59.
- Hu, L., and Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation modeling*, 6 (1): 1-55.
- Hyde, M. K., & White, K. M. (2013). Testing an extended theory of planned behavior to predict young people's intentions to join a bone marrow donor registry. *Journal of Applied Social Psychology*, 43 (12), 2462-2467.
- Kaiser, F. G. (2006). A moral extension of the theory of planned behavior: Norms and anticipated feelings of regret in conservationism. *Journal of Personality and Individual Differences*, 41 (1), 71-81.
- Kaiser, F. G., and Scheuthle, H. (2003). Two challenges to a moral extension of the theory of planned behavior: Moral norms and just world beliefs in conservationism. *Journal of Personality and Individual Differences*, 35, 1033-1048.
- Kian, T. S., Yusoff, W. F. W., & Rajah, S. (2014). *International Journal of Economics, Commerce and Management*.
- Koen, J., Klehe, U., & Van Vianen, A. (2012). Employability among the long-term unemployed: A futile quest or worth the effort? *Journal of Vocational Behavior*, 82, 37-48.

- Leavy, J., & Smith, S. (2010). Future farmers: Youth aspirations, expectations and life choices. *Future Agricultures Discussion Paper*, 13, 1-15.
- Leunufna, S., & Evans, M. (2014). Ensuring food security in the small islands of Maluku: a community genebank approach. *Journal of Marine and Island Cultures*, 3 (2), 125-133.
- Liñán, F., Rodríguez-Cohard, J. C., & Rueda-Cantucho, J. M. (2011). Factors affecting entrepreneurial intention levels: a role for education. *International entrepreneurship and management Journal*, 7 (2), 195-218.
- Mahendra Dev, S., & Venkatanarayana, M. (2012). Youth employment and unemployment in India.
- Mohr, D. C., VanDeusen Lukas, C., & Meterko, M. (2008). Predicting healthcare employees' participation in an office redesign program: Attitudes, norms and behavioral control. *Implement Sci*, 3, 47.
- Moriano, J. A., Gorgievski, M., Laguna, M., Stephan, U., & Zarafshani, K. (2012). A cross-cultural approach to understanding entrepreneurial intention. *Journal of career development*, 39 (2), 162-185.
- Motha, R. P. (2007). Development of an agricultural weather policy. *Agricultural and forest meteorology*, 142 (2-4), 303-313.
- Naamwintome, B. A., & Bagson, E. (2013). Youth in Agriculture: Prospects and challenges in the Sissala area of Ghana. *Net Journal of Agricultural Science*, 1 (2), 60-68.
- Nchise, A. (2012). An Empirical Analysis of the Theory of Planned Behavior. *eJournal of eDemocracy & Open Government*, 4 (2).
- Nigbur, D., Lyons, E., & Uzzell, D. (2010). Attitudes, norms, identity and environmental behaviour: Using an expanded theory of planned behaviour to predict participation in a kerbside recycling programme. *British Journal of Social Psychology*, 49 (2), 259-284.
- Osborne, E. W., & Dyer, J. E. (2000). Attitudes of Illinois agriscience students and their parents toward agriculture and agricultural education programs. *Journal of agricultural education*, 41 (3), 50-59.
- Pam, Y. D. (2014). Rural-urban migration among youths in Nigeria: The impacts on agriculture and rural development. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, 19 (3), 120-123.
- Pelling, E. L., White, K. M., 2009. The theory of planned behavior applied to young people's use of social networking web sites. *Cyber Psychol. Behav.* 12 (6), 755-759.
- Scarpetta, S., Sonnet, A., & Manfredi, T. (2010). Rising youth unemployment during the crisis. *Documents de travail de l'OCDE sur les affaires sociales, l'emploi et les migrations*, 106.
- Sharma, A., & Bhaduri, A. (2009). The "tipping point" in Indian agriculture: Understanding the withdrawal of the Indian rural youth. *Asian Journal of Agriculture and Development*, 6 (1), 84.
- Shook, C. L., & Bratianu, C. (2010). Entrepreneurial intent in a transitional economy: an application of the theory of planned behavior to Romanian students. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 6 (3), 231-247.
- Sutherland, L. A. 2011. "Effectively organic": Environmental gains on conventional farms through the market?. *Land Use Policy*, 28 (4), 815-824.
- Terry, D. J., Hogg, M. A., and White, K. M. (1999). The theory of planned behaviour: Self-identity, social identity and group norms. *British Journal of Social Psychology*, 38, 225-244.

- Thirtle, C., Lin, L., & Piesse, J. (2003). The impact of research-led agricultural productivity growth on poverty reduction in Africa, Asia and Latin America. *World Development*, 31 (12), 1959-1975.
- Van Gelderen, M., Brand, M., van Praag, M., Bodewes, W., Poutsma, E., & Van Gils, A. (2008). Explaining entrepreneurial intentions by means of the theory of planned behaviour. *Career development international*, 13 (6), 538-559.
- Wanberg, C. R., Hough, L. M., & Song, Z. (2002). Predictive validity of a multidisciplinary model of reemployment success. *Journal of Applied Psychology*, 87 (6), 1100.
- Wauters, E., Biolders, Ch., Poesen, J., Govers, G., & Mathijs, E. (2010). Adoption of soil conservation practices in Belgium: An examination of the theory of planned behaviour in the agri-environmental domain. *Land Use Policy*, 27, 86-94.
- Whitmarsh, L., and O'Neill, S. (2010). Green identity, green living? The role of pro-environmental self-identity in determining consistency across diverse pro-environmental behaviours. *Journal of Environmental Psychology*, 30 (3), 305-314.
- World Bank (2008) *Youth and Unemployment in Africa: The Potential, The Problem, The Promise*. World Bank: Washington D. C. December 2008.
- Yazdanpanah, M., Hayati, D., & Zamani, G. H. (2011). Investigating Agricultural Professionals' Intentions and Behaviours towards Water Conservation: Using a Modified Theory of Planned Behaviour. *ENVIRONMENTAL SCIENCES*, 9 (1), 1-2.
- Yazdanpanah, M., Hayati, D., Hochrainer-Stigler, S., & Zamani, G. H. (2014). Understanding farmers' intention and behavior regarding water conservation in the Middle-East and North Africa: A case study in Iran. *Journal of environmental management*, 135, 63-72.

Adapting the Tendency of Rural Youth in Baghmalek Township to Work in Agriculture with Developed Theory of Planned Behavior

A. S. Mombeni¹, B. Khosravipour², M. Baradaran³, and M. Yazdanpanah³

1- PhD. Student of Agricultural Extension, Agricultural and Natural Resources, University of Khuzestan.

2- Professor and member of faculty member of Khuzestan Agricultural and Natural Resources University.

3- Associate Professor and member of faculty member of Khuzestan Agricultural and Natural Resources University.

Abstract

Agriculture is one of the most important economic sectors of the country and its role in economic and political development and stability is undeniable. The purpose of this study was investigating rural youth' intention toward agriculture jobs in Baghmalek Township. To achieve the purpose of the present study, the developed theory of planned behavior was used as the research framework. Research method in terms of purpose and in terms of data collection, it is survey. The population of interest was rural youth between 15 to 29 years old three rural districts of Meidawood, Mongasht and Haparo in baghmalek township. In the second phase, out of these three districts with a population of about 900 young rural people, the sample was selected as 270 rural youth based on Morgan table. Thus, the method was multi-stage cluster sampling. Data gathering tool was a questionnaire whose face validity was confirmed by several experts. In addition, to determine the reliability of different sections of the questionnaire, Pre-test and ordinal theta coefficient were used ($\theta = 0.73 - 0.91$). The results of the structural equation modeling of path analysis showed, that both self-identity variables and descriptive norms of developed theory of planned behavior have directly and positively influenced youth's willingness to work in agriculture. The results also show an increase in the predictive power of the developed theory of planned behavior over the main theory of planned behavior.

Index Terms: employment agriculture, tendency employment, developed theory of planned behavior, rural youth.

Corresponding Author: M. Baradaran

Email: baradaran@asnrukh.ac.ir

Received: 10/06/2019

Accepted: 21/09/2019